

Hannibal Sehested og hans nærmeste familie 4. bidrag*

Af *Åge Fasmer Blomberg*

Da Hannibal Sehested den 10. november 1665 forlod København for som ekstraordinær ambassadør at gå til Haag og Paris, var der til dækning af hans udgifter tillagt ham 1.000 rdl. om måneden af de subsidier og lån, han skulle skaffe staten i England, Frankrig og Holland; af disse penge skulle han yderligere betale resterende gage til gesandterne Marcus Gøye og Simon Petkum. Ved udrejsen må Hannibal Sehesteds rejsekasse have været temmelig slunken, for da han den 20. november passerede Pinneberg i Holsten, måtte han låne 200 rdl. af den stedlige amtsskriver. I den følgende tid i Paris måtte han stadig optage lån, for trods kgl. ordre til gesandten i Haag om at udbetale Hannibal Sehested nogle af de af Holland ydede subsidiepenge, så skyldte kronen ham dog før hans død 7.000 rdl. I breve hjem dels til Frederik III og dels til sekretær Conrad Biermann klagede han over sin mangel på rede penge; han blev bl.a. tvunget til at optage lån hos kongens faktor i Paris, finans- og handelsmanden Honoré Bonneau, og pantsætte til ham bohaver og løsøre, og da Hannibal Sehested i september 1666 pludselig døde, efterlod han sig en betydelig gæld.¹

Straks efter Hannibal Sehesteds død blev hans ejendom og papirer gennemgået, og der blev forfattet en inventarium derover. Den er delt i flere afdelinger, som angiver dels husgeråd og lignende sager, dels officielle og endelig hans private papirer. En del af hans bohaver og løsøre fandtes i Honoré Bonneaus bolig, deriblandt 3 skrin af sort læder, der indeholdt en mængde damepynt og -klæder samt adskillige andre kostbare småsager som f.eks. ure. Det er formentlig disse sager, den franske abbed Paulmier hentyder til, når han i et brev af 1. oktober 1666 blandt de sager af værdi, som Sehested havde, anfører klæder og galanteriartikler for godt 5.000 livres; de var for en stor del bestemt og købt til de danske prinsesser.

Med Hannibal Sehesteds finanser stod det som nævnt dårligt til, og Simon Petkum foreslog derfor i november frøken Christiane at lade Han-

* De tidligere bidrag er trykt i *Fyenske Minder* 1974 og *Fyenske Årbøger* 1977 og 1982.

nibal Sehesteds lig forblive i Frankrig indtil foråret. Rådet blev fulgt, men imens voksede gælden i Paris, og frøken Christiane gjorde intet tegn til at ville betale kreditorerne, hvad i høj grad generede Simon Petkum. I et brev fra Paris fra februar 1667 til Conrad Biermann beklager han sig over, at frøken Christiane ikke betaler de franske kreditorer og endnu mindre opholdet for Sehesteds tjenere. Deres vært var en af Paris' betydeligste restauratører, godt kendt af hoffets herrer, til hvem værten beklagede sig over, at han ikke kunne få sin betaling, og det fandt Simon Petkum var til liden respekt for Danmark og kongen. En måned senere skrev Petkum på ny til Conrad Biermann. Frøken Christiane, fortæller han, havde stadig ikke betalt de franske kreditorer, der nu truede med at overtage, hvad der tilhørte Hannibal Sehested, og på den måde skaffe sig betaling.²

Der var god grund til, at frøken Christiane ikke betalte Hannibal Sehesteds franske kreditorer. Hendes mands pludselige død i Paris d. 13. september 1666 var en økonomisk katastrofe for hende og hendes datter. Familien var tynget af gæld, og ved efterretningen om rigsskatmesterens død var der overhængende fare for, at de indenlandske kreditorer nu ville kaste sig over de værdier, der endnu fandtes. I den øjeblikkelige situation søgte frøken Christiane råd og støtte hos en af mandens gode venner, den franske ambassadør i København, Hugo Terlon. Hun inviterede ham over til sig på Tybrind, formentlig allerede i september, for i begyndelsen af oktober kunne den svenske gesandt i København, Gustav Liliecrona, rapportere hjem, at Terlon var i Fyn »hos Hannibal Sehesteds grevinde«, der havde anmodet ham om at komme derover, for at hun kunne rådslå sig med ham »i sin bedrøvelige tilstand«.³

Resultatet af Terlons besøg på Fyn blev, at frøken Christiane henvendte sig til sin halvbroder, kong Frederik III, og meddelte, at »hun af en del af hendes afgangne husbonds kreditorer ved retten overiles«, derfor bad hun om moratorium, indtil hun fik breve og dokumenter og derved kunne blive klar over, hvem der var hendes kreditorer, og hvor stor gælden var. Kongen fandt hendes ønske rimeligt, og den 20. oktober 1666 blev et moratorium bevilget til påske 1667.⁴

Udsættelsen af betalingen af gælden forbedrede selvfølgelig ikke frøken Christianes økonomiske situation. Den var stadig fortvivlet, og når påsken 1667 stod for døren, var der frit slag for kreditorerne. Hun måtte da

også i foråret 1667 skille sig af med Lundegaard⁵ og ved påsketid give ordre til salg af Hannibal Sehesteds gård på Købmagergade i København.⁶ Om sommeren anmodede hun om tilladelse til at give sine og Hannibal Sehesteds kreditorer udlæg i jordegods og løsøre uden rettergang og proces for at undgå omkostninger, og dette blev bevilget.⁷

I den følgende tid udlagdes 328 tdr. htk. til adskillige kreditorer.⁸ En af Hannibal Sehesteds store kreditorer var den tidligere omtalte franske ambassadør Terlon, og nu blev gælden til ham ordnet; han fik i februar 1668 et pantebrev på 30.000 rdl., og for dette beløb pantsattes Iversnæs (Wedellsborg) og Tybrind med bøndergods samt Husby, Balslev, Ørslev og Føns kirker, ialt 1451 tdr. htk.,⁹ også skiftedeling efter Hannibal Sehested fandt nu endelig sted.¹⁰ Baggrunden for gældssaneringen og skiftedelingen er formentlig, at frøken Christianes og Hannibal Sehesteds eneste barn, Christiane Sophie Sehested, i sommeren 1667 havde indgået ægteskab med baron Wilhelm Friedrich Wedell. Endelig kunne frøken Christiane ånde lettet op; der var truffet en ordning med kreditorerne, og datteren var blevet gift; det var dog ikke det strålende parti, som Hannibal Sehested havde tænkt for sin datter; baron Wedell var en uformuende tysk officer, der var kommet til Danmark og som kammerherre var blevet knyttet til hoffet.

Frøken Christiane fik nu stunder til at tænke på gælden i Paris og på det bohave og løsøre, der var i udlandet. I november 1668 udstedte hun en fuldmagt til Cort Walckeling, der på hendes vegne skulle rejse til Paris og andre steder og gøre afregning med alle, der havde noget at fordrø hos hende og den afdøde rigsskatmester; desuden skulle Walckeling tage alt i udlandet, der tilhørte hende, så som juveler, guld, sølv, klæder og mobilier, kvittere for modtagelsen og føre det hjem, og ellers skulle han rette sig efter hendes videre ordrer. Fuldmagten er underskrevet af hendes lavvæge, oversekretær i Danske Cancelli Erik Krag.¹¹

Cort Walkeling var søn af renteskriver Niels Pedersen,¹² og han har formodentlig taget sin moders efternavn. Moderen var hjemmehørende i Malmø; under Torstenssonskrigen havde artillerikaptajn Ruprecht Schlumpf i flere uger ligget i kvarter i Malmø hos Anne sl. Cort Walckelings.¹³ Også faderen Niels Pedersen hørte hjemme i Malmø, hvor han var tolder indtil Skånes afståelse til Sverige. Renteskriver Niels Pedersen døde i 1672, og i et bønsskrift til Christian V henviser Cort

Walckeling til den troskab, hans fader havde vist i »forleden svenske fejdetid«. ¹⁴ Tolder Niels Pedersen havde deltaget 1658 i den mislykkede Malmøssammensværgelse; de sammensvorne havde holdt deres møder i tolderens kælder, da hans hus lå bekvemt lige inden for Strandporten, og da toldereren havde »kælderfrihed«, var der ikke noget mærkeligt i, at de sammensvorne samledes der, men først i foråret 1659 opdagede svenskerne, hvad der var i gære. 7. december 1659 blev Niels Pedersen dømt til døden, men dagen efter ændrede Carl X Gustav livsstraffen til bøde og ejendomsfortabelse; når bøden var betalt, skulle Niels Pedersen straks forlade Skåne. ¹⁵ Hvornår Niels Pedersen og hans familie kom over Sundet, ved vi ikke, men efter sin ankomst til København blev han lønnet ved at blive udnævnt til renteskriver i det nyoprettede skatkammerkollegium, hvis øverste chef var Hannibal Sehested. Gennem sin fader må Cort Walckeling have fået kontakt med rigsskatmesteren, i hvis tjeneste han formentlig var i 1665; da brevvekslede han med den odenseanske borgmestersøn Peder Blanckenberg, der allerede 1662 var i Hannibal Sehesteds tjeneste og med ham i London og Paris, og så sent som i 1664 var han rigsskatmesterens ridefoged på Tybrind; muligvis var Cort Walckeling med på Hannibal Sehesteds sidste rejse, og de to unge mænds brevveksling tyder på, at Walckeling havde kendskab til personer og forhold på Tybrind. ¹⁶

Medens Cort Walckeling var i udlandet i frøken Christianes tjeneste, døde hun på Tybrind i foråret 1670. Hendes eneste arving var datteren Christiane Sophie Sehested, og Wilhelm Friedrich Wedell blev nu godsbesidder. Ægteparret overtog imidlertid ikke blot jordbesiddelserne, men også gælden. Gælden til den franske ambassadør Terlin blev afviklet allerede året efter frøken Christianes død, og samtidig indgav Wedell på sin hustrus vegne en fordring på kronen på 25.400 rdl. som Hannibal Sehested havde til gode ifølge obligationer, pensions- og bestillingsbreve; efter meget tovtrækkeri sluttede sagen med, at kongen gav Wedell jus patronatus til Tanderup, Udby og Gelsted kirker med deres annekser samt kronens og kirkens korntiender af samme tiender af samme kirker mod, at Wedell gav afkald på det krævede beløb. Ydermere skulle Wedell have 4.000 rdl. éngang for alle mod at give afkald på den årlige pension på 1.200 rdl., som tidligere var skænket ham. Samtidig befalede kongen kammerkollegiet at kræve alle de obligationer, pensions- og

bestallingsbreve udleveret, hvorpå Wedell begrundede Hannibal Sehesteds krav på 25.400 rdl., og derefter skulle kollegiet kassere dem.¹⁷ En stor del af disse dokumenter var imidlertid i foråret 1671 ikke i Wedells besiddelse, og nu kommer Cort Walckeling ind i billedet. Som tidligere nævnt havde frøken Christiane i efteråret 1668 beordret ham til at rejse til Nederlandene og Paris for at gøre en ende på hendes og Hannibal Sehesteds penge- og gældssager der. Nøjagtigt hvornår Cort Walckeling afrejste fra Danmark, ved vi ikke, men da det under processen ved Højesteret mellem ham og Wedell nævnes, at han har været i udlandet halvan det til to år, må man formode, at han er rejst fra Danmark efter nytår 1669 og må være vendt hjem på et eller andet tidspunkt i 1670 efter frøken Christianes død. Efter sin hjemkomst havde Cort Walckeling kontakt med Wilhelm Friedrich Wedell og Christiane Sophie Sehested, men om han har mødt dem på Fyn eller i København, ved vi ikke; imidlertid opstod der hurtigt et dårligt forhold mellem Wedell og Walckeling, da Wedell ikke ville godkende hans krav på dækning af udgifter under hans ophold i udlandet, og Walckeling nægtede derfor at udlevere en del af de dokumenter, han havde hjembragt. Han slog sig ned i København, formentlig hos sin fader. Wedell var også utilfreds med den måde, hvorpå Walckeling havde afviklet svigerforældrenes gæld i Nederlandene og Paris; han frygtede for, at han stadig ville blive udsat for, at kreditorerne gjorde krav gældende hos ham. I forvejen havde Wedell en proces løbende med den hollandske forretningsmand og storkøbmand Gabriel Marselis, der krævede ham for 500 rdl., som brødrene Jacob og Samuel de Lima skyldte ham, og som Hannibal Sehested havde kautioneret for. Wedell var i en vanskelig situation i foråret 1671; kontrakten med kongen forpligtede ham til at udlevere de omtalte dokumenter, men Walckeling nægtede at udlevere dem, der var i hans besiddelse. I sin nød må Wedell have henvendt sig til Christian V, thi fjorten dage efter at denne havde beordret Kammerkollegiet til at affordre Wedell de nævnte dokumenter, modtog Københavns byfoged kgl. ordre til at kræve af Cort Walckeling, at han enten stillede borgen eller selv borgede, indtil han havde gjort Wedell fuldkommen »rigtighed« for de breve og dokumenter, som frøken Christiane havde betroet ham.¹⁸

Den kgl. ordre til byfogeden fik dramatiske følger. I sit indlæg for Højesteret i processen mod Wedell fortæller Cort Walckeling, at han søndag

d. 26. marts 1671 efter anmodning ved middagstid indfandt sig hos den franske ambassadør Hugo Terlon, og medens han opholdt sig der, kom en af baron Wedells kammertjenere og anmodede ham på sin frues vegne om at komme til hende i hendes logis, da der var noget, hun ville tale med ham om. Walckeling tog straks afsted, men næppe var han ankommet til Christiane Sophie Sehesteds bopæl, før han blev arresteret af to af byfogedens svende, og som en anden forbryder var han blevet ført over gaden til byfogedens hus. Her havde byfoged Jens Mouridsen vist ham en kgl. ordre om, at Cort Walckeling skulle stille borgen eller selv borge. I sit indlæg hævdede Walckeling, at Wedell på ulovlig måde havde erhvervet den kgl. ordre, misbrugt den og af egen myndighed holdt ham i arrest og påført ham proces i 17 måneder.

Efter at Walckeling var blevet sat i arrest i byfogedens hus, havde Jens Mouridsen udtaget fire kommitterede, der skulle undersøge strids-spørgsmålene mellem Walckeling og Wedell og gennemgå Cort Walckelings papirer og kvitteringer, blandt hvilke Walckeling særlig fremhæver frøken Christianes memorial og fuldmagt, hendes breve til ham, medens han var i udlandet, samt de breve, som assessor Villum Mule på hendes vegne havde skrevet til ham, mens han var udenlands, og endelig en skriftlig deklaration fra ambassadør Terlon. Resultatet af de fire mænds undersøgelse blev, at de frikendte Walckeling for Wedells beskyldninger. Deres resolution blev dernæst indstævnet for byfogeden til konfirmation og videre påkendelse. Den 22. januar 1672 faldt byfogedens dom. Den gik ud på, at han ikke kunne dømme imod frøken Christianes og ambassadør Terlons fuldmagter, ordrer og attester, og han kunne heller ikke frafalde de fire kommitteredes resolution, og han henviste derfor sagen til overdommer. Overdommer var i dette tilfælde rådstueretten, bestående af præsident og borgmester og råd i København; for rådstueretten blev indstævnet de fire kommissærers såkaldte resolution og byfogedens dom. Den 5. juni 1672 dømte rådstueretten i sagen. Den frifandt Cort Walckeling for alle Wedells beskyldninger og erklærede dermed sagen for ophævet.

Cort Walckeling var ikke tilfreds med rådstuerettens dom; den frikendte ham ganske vist for Wedells beskyldninger, men erklærede dermed sagen for ophævet, så han ikke fik den ringeste erstatning for fem fjerdingårs arrest, der havde tilføjet ham stor skade og spild af penge og

tid. Han besluttede derfor at appellere dommen til Højesteret, og den 15. juli 1672 indstævnedes han rådstuerettens dom om frikendelse for Wedells beskyldninger til konfirmation, men med hensyn til dommens slutning, der ganske ophævede sagen og ikke tilkendte ham nogen erstatning, mente han at være uretfærdigt behandlet, og at der burde tilkendes ham en erstatning.¹⁹

I sit indlæg for Højesteret i september 1672 krævede Cort Walckeling af Wedell først og fremmest 500 rdl. som rekompensation for »umage og forretning i den udenlandske kommission«, som frøken Christiane havde pålagt ham i de to år, han havde været i udlandet. Hans udgifter til rejser og fortæring havde beløbet sig til 680 rdl., hvad der fremgik af hans regnskab over udgifterne, og dette havde været forelagt de fire kommitterede; desuden havde han på frøken Christianes vegne måttet indløse en del pantsatte klæder. Yderligere havde der været en udgift på 1.000 franske gylden eller 333 rdl., som den franske ambassadør havde lånt ham til anskaffelse af klæder og bestridelse af andre nødvendige udgifter, hvad der havde været »ringe« nok på sådanne fremmede steder, når man daglig måtte omgås godfolk, som man havde forretninger med. Han havde endvidere været nødsaget til at foretage ikke mindre end fire rejser mellem Antwerpen og Bruxelles; de havde kostet ikke så lidt, men var dog medregnet i de 680 rdl., så enhver kunne forstå, at han ikke fik alle sine udgifter dækkede, hvad der også fremgik af de kommitteredes resolution. Under sit ophold i udlandet havde han gjort frøken Christianes familie adskillige tjenester; han havde f.eks. i Antwerpen forhindret, at frøken Christianes tøj var blevet beslaglagt af retten, og i stedet for havde han fået disse klæder solgt ved auktion tilmed til høje priser, fordi han ved hjælp af nogle af de penge, han havde lånt af den franske ambassadør, havde kunnet byde klædningsstykkerne sådan op, at de havde indbragt 4-5.000 rdl., og desuden havde han købt det tøj hjem, som frøken Christiane ønskede sig. Alt dette var sket til hendes fulde tilfredshed, hvad der fremgik af brevvekslingen mellem hende og Villum Mule. Tre dage før sin død havde Hannibal Schested udstedt en obligation på 5.250 franske kroner; »formedelst hans pludselige død, som påfulgte«, havde han ikke fået obligationen, der var medregnet i hans regnskab, men en kopi af den fandtes i de kommitteredes resolution, og derefter fremviste Walckeling den originale obligation for Højesteret. Videre fortalte han i sit indlæg, at

han med sig hjem fra udlandet havde haft adskillige patenter og breve på en fordring, som Hannibal Sehested havde på kongen af Spanien. Denne fordring var på over 20.000 rdl. Disse dokumenter havde han uventet fundet i Antwerpen, da ingen havde vidst noget om, hvor Sehested havde deponeret dem. Disse breve og patenter havde han ved sin hjemkomst overgivet til Wedell, og hvis man ønskede det, kunne han fremlægge Wedells kvittering for modtagelsen.

Det ville føre for vidt, anførte han i sit indlæg, at gøre nærmere rede for den »umage, fare og besværing«, han havde udstået ved at påtage sig dette hverv for frøken Christiane. Rejsen havde været meget besværlig, da den foregik midt i den strenge vintertid, og den havde været særdeles farefuld på grund af de mange aftakkede soldater i Stift Bremen og Westfalen, der gjorde vejene usikre ved at overfalde og bestjæle de rejsende. Den frygt, som frøken Christiane havde næret for ham, kunne man se af hendes og Villum Mules breve. Særlig livsfarlig havde rejsen været i de spanske Nederlande, da soldaterne dér ikke havde andet at leve af, end hvad de kunne røve fra de rejsende; flere rejsende var da også blevet dræbt af soldaterne. Faren var ikke blevet mindre ved »den pest og blodsot«, der da rasede i byerne i de spanske Nederlande. På grund af pesten havde han haft planer om hurtigt at rejse hjem, men det var blevet forpurret af et brev, som Henrik Müller havde sendt til ham på frøken Christianes vegne. I Antwerpen var frøken Christiane blevet dømt til at betale et beløb til Nicolaus Sommers, en borger dér i byen, og Walckeling mente, at Wedell burde erstatte ham de omkostninger, som denne retssag havde medført, og han henviste til breve fra frøken Christiane, hvori hun lovede at erstatte ham disse udlæg.

Før Wilhelm Friedrich Wedell havde ladet ham arrestere, havde han til ham udleveret meget vigtige breve og dokumenter og »adskillig skønt tøj« samt gjort ham flere tjenester hos den franske ambassadør og hos andre. Wedell havde ladet ham arrestere og holde fast i 17 måneder og ført proces imod ham, hvad der havde påført ham en stor gæld, ja næsten ruineret ham; han forlangte derfor en erstatning på 797 rdl. samt godtgørelse for de omkostninger og den skade, der var blevet påført ham, siden han havde indgivet dette krav til rådstueretten; denne godtgørelse anslog han til 195 rdl., og endelig forlangte han erstatning for al skade og omkostning, indtil sagen endelig blev afsluttet.

Som tidligere nævnt døde Cort Walckelings fader, forrige renteskriver Niels Pedersen, midt under sønnens proces i juni 1672. Walckelings bøn-skrift til kongen om at få udbetalt faderens resterende løn, så han kunne give ham en hæderlig begravelse, synes at bekræfte hans påstand om, at han i sommeren 1672 næsten var en ruineret mand. En uge efter bøn-skriftets indsendelse fik Kammerkollegiet da også ordre til at udbetale Walckeling noget af faderens løn og pension, så han kunne klare begravelsesomkostningerne.²⁰

For Højesteret fremlagde Walckeling også en forsikring, udstedt af ambassadør Terlon og dateret København 3. juni 1672. Walckeling havde anmodet ambassadøren om denne forsikring, og i denne erklærede Terlon, at Hannibal Sehesteds og hans grevindes arvinger skulle herefter være »kravesløse« i alle måder, og de summer og betalinger, der var blevet indført i den afregning, som Cort Walckeling havde gjort med købmand og bankier i Paris Honoré Bonneau, var alle betalt af Bonneau, der havde modtaget kvitteringer herfor; undtaget var dog en sum på 11.775 franske gylden, som man endnu skyldte Honoré Bonnenaus arvinger, og som sikkerhed for denne sum havde de det løsøre i pant, som var nævnt i afregningen mellem Bonneau og Cort Walckeling, og som skulle udleveres, når beløbet blev betalt.

For Højesteret var Wilhelm Friedrich Wedell repræsenteret ved sin fuldmægtig Hans Knudsen, der i sit indlæg påstod, at denne proces var ganske unødvendig, da Wedell gang på gang havde tilbudt at ordne sagen i mindelighed. Ambassadør Terlons forsikring havde befriet Walckeling for arresten, men ambassadørens forsikring, der skulle være en garanti for, at Wedell og hans frue ikke yderligere blev krævet, gjaldt kun for, hvad der var blevet afregnet i Paris mellem Walckeling og Hannibal Sehesteds kreditorer dér, men sagen drejede sig jo også om Walckelings forretninger i Antwerpen. Terlons forsikring var god nok, hvis ambassadøren blev her i landet, men hans konge kunne altid kalde ham bort, og så kunne Wedell risikere, at der atter ville blive rejst krav fra kreditorerne. Walckeling burde derfor skaffe en vederhæftig forsikring, der kunne dække Wedell mod eventuelle krav. Det var også kun en del af Walckelings forretninger, der byggede på Hannibal Sehesteds beviser; de øvrige beviser var nogle »billetter«, der ikke var retteligt verificeret, og hvis underskrifter var ganske ukendte.

Hans Knudsen forlangte, at der på grundlag af de kortfattede ekstrakter af regnskabet med Bonneau burde foretages en undersøgelse af, hvordan Walckeling havde ordnet Sehesteds gæld i Paris, og efter hvis ordre han havde bragt denne gæld ud af verden. Det forholdt sig jo i realiteten sådan, at een kreditor, nemlig Honoré Bonneau, havde givet ordre til de andre kreditorens betaling, så der var kun ringe bevis for, at gælden var betalt.

Frøken Christianes instruks til Walckeling pålagde ham at gøre afregning med hver enkelt kreditor, men dette havde han ikke gjort; kun med Bonneau havde han personligt afregnet, medens denne havde gjort op med de øvrige kreditorer.

I sit indlæg påstod Hans Knudsen, at der var grove fejl i Walckelings regnskaber. Ifølge dem havde han til udrejsen til Antwerpen modtaget 100 rdl., til kur og pleje under hans sygdom havde han fået 103 rdl. og til en klædning 56 rdl., til fortæring, rejser og andre udgifter var der en post på 1.722 rdl., til løn og rekompensation havde han modtaget 1.508 rdl., og det uden nogen skriftlig kontrakt og uden den salige frøkens lavværges underskrift eller arvingers samtykke, og ifølge en indgiven specifikation havde han solgt tøj til skade for arvingerne for 1.302 rdl. Det var et spørgsmål, om sådanne udgifter kunne godkendes. Walckeling var i udlandet i halvandet år, men hans hverv kunne have været udført på et halvt år. Cort Walckeling havde lønnet sig selv, og man kunne forlange, at han gjorde rede for de 929 rdl., som Wedell havde opgjort manglerne i hans regnskab til.

Yderligere anførte Hans Knudsen, at efter at dommen var afsagt i Antwerpen, havde Walckeling betalt adskillige kreditorer ialt 1.644 francs, skønt disse kreditorer tidligere havde gjort udlæg i guld og sølv for at få deres betaling; blandt disse kreditorer fremhæver Hans Knudsen en ved navn Moat, der havde fået betaling for klæde, skrædderløn og renter. Også Bonneau havde Walckeling efter dommen betalt 793 francs. Desuden havde han udbetalt 112 francs, som sir William Davidson skulle have betalt ifølge hans og Hannibal Sehesteds indbyrdes regnskab; Hans Knudsen nævner andre påståede urigtigheder i Walckelings regnskaber, der ville koste Wedell 1.679 rdl., og dette beløb burde Walckeling betale.

Det var på grund af alle disse mangler i regnskaberne at Wedell havde set sig nødsaget til at kræve sikkerhed mod yderligere krav fra kredito-

rerne; før Walckeling kom hjem til Danmark, havde Wedell bedt ham komme hjem til sig og gøre regnskab, men denne anmodning havde Walckeling ikke efterkommet, hvorpå Wedell var blevet tvunget til at rejse til København for at få sagen ordnet. Efter frøken Christianes ordre havde Walckeling ladet hendes gods i Antwerpen bortauktionere; af Cort Walckelings breve af 9. maj og 18. august 1669 fremgik, at han for de penge, der kom ind ved auktionerne, ville indløse Hannibal Sehesteds obligation til Nicolaus Sommers, men dette var ikke sket, skønt auktionen havde givet flere penge, end man havde turdet håbe. Der var imidlertid et »slet« bevis på 1.166 rdl. og en ukasseret obligation, og beviset var skrevet med en hånd, som ingen kendte. Walckeling burde have skaffet bedre forsikring for et sådant beløb, og selv om Nicolaus Sommers ville have rejst yderligere krav, så var der endnu mobilier og løsøre for 3.000 rdl., der ikke var blevet solgt, så både Nicolaus Sommers og andre kreditorer kunne have fået deres penge, og obligationerne være blevet indløst. Walckeling burde derfor enten fremskaffe obligationerne eller give en rigtig kvittering.

Hans Knudsen henviser i sit indlæg til, at Cort Walckeling i sin stævning til Højesteret foregav, at han i Antwerpen havde måttet stille kaution for omkostningerne ved processen med Nicolaus Sommers, men i hans brev af 22/8 – 1/9 1669 skriver han: »jeg havde ellers på nogle dage siden fået en ny dom over ham her i retten, og han skal betale kost og skade«, og siden havde Walckeling ikke fået nogen som helst ordre til at indlade sig i proces med Nicolaus Sommers. Hans Knudsen formodede derfor, at der ikke kunne været noget rimeligt grundlag for krav om betaling af procesomkostninger i Antwerpen. Det fremgik af frøken Christianes ordrer og breve til Cort Walckeling, at det løsøre, der var blevet indlagt hos abbed de Thierville for 7.130 fr., skulle han sælge, så frøken Christiane kunne blive fri for gæld og renter. Det bestod af en rød fløjls seng med sølv- og guldfrynser og alt dertil hørende som himmel og rygstykker, endvidere 24 stole, 2 hynder til at knæle på, garneret med sølv og guld, to punge af samme stof og karosse, garneret med sølv og guld og rødt samt puder og hestetøj dertil.

Af Walckelings brev til frøken Christiane kunne man se, at alt dette løsøre havde han kunnet sælge for 11.000 rdl., ja der havde endog været en køber, der alene for karossen havde tilbudt at give 5.000 rdl., så resten

af godset kunne have været 6.675 rdl. værd, og han ville da have været i stand til at betale Bonneau de 11.777 rdl., man endnu skyldte ham. Havde Walckeling fulgt frøken Christianes ordre, havde hun og hendes arvinger beholdt Hannibal Sehesteds ridderorden, et krus med diamanter og en skøn medalje, løsøre, som Walckeling mod den ham givne ordre og hans eget brev havde pantsat til Bonneau og lovet at forrente med 8%, og da den sidste post i Walckelings generalinstruks udtrykkelig meddeler, at han skal rette sig efter, hvad frøken Christiane videre med tiden ville give ham ordre om, så var det klart, at Walckeling handlede mod hendes sidste ordre og sit eget brev, når han igen pantsatte det én gang indløste løsøre. Walckeling burde erstatte Wedell dette løsøre og aflevere nøjagtig fortegnelse over det gods, han havde ladet bortauktionere i Antwerpen; man havde aldrig kunnet få klar besked herom, og man var derfor ikke i stand til at afgøre, om auktionerne havde indbragt flere penge, end Walckeling påstod.

Hans Knudsen sluttede sit indlæg med at kræve 1) at Walckeling skaffede Wedell yderligere sikkerhed for den gæld, han påstod at have betalt for frøken Christiane i Paris og Antwerpen, 2) betalte de i hans regnskab påviste mangler med 929 rdl., 3) betalte den skade, han havde forårsaget ved at betale 1.687 rdl. i Antwerpen, efter at dommen var faldet, og 4) erstattede de 122 rdl., der urigtigt var betalt til Thierville, fremviste, hvad ordre han havde haft til at pantsætte det løsøre til Bonneau, som frøken Christiane havde indløst for 7.130 rdl, udleverede mod kvittering de indløste breve og dokumenter og betalte sagsomkostningerne.

Sagen blev derefter optaget til doms. Den 11. september 1672 faldt der dom i sagen. Den blev en fuldstændig sejr for Cort Walckeling. Den fastslog, at rådstuerettens dom, der frikendte Walckeling for Wedells beskyldninger og krav, skulle stå ved magt. For de to år, Walckeling havde været i udlandet i frøken Christianes tjeneste og der ordnet hendes pengesager, skulle Wedell betale ham 500 rdl. samt holde ham skadesløs for de 100 rdl., han havde kautioneret for i Antwerpen. Wedell skulle desuden betale Walckeling for fortæring, skadeslidelse og omkostninger fra hans arrestation for halvandet år siden, og indtil Højesteretsdommen blev skriftligt udfærdiget, ialt 700 rdl. Walckeling skulle til Wedell udlevere alle de originale dokumenter i hans besiddelse, som vedrørte sagen.²¹

Kunne Walckeling være tilfreds med dommen, der gav ham fuld

oprejsning, så har Wedell formodentlig fundet den meget hård. Han skulle i det mindste betale 1.200-1.300 rdl., og rede penge var der ikke meget af på Wedelssborg i 1672. Siden frøken Christianes død i foråret 1670 havde Wilhelm Friedrich Wedell og Christiane Sophie Sehested været hårdt trængt af Hannibal Sehesteds og frøken Christianes kreditorer. 1670 havde ægteparret set sig tvunget til at skaffe sig rede penge ved at sælge et diamant- og rubingarniture for 3.200 rdl.; Wedell havde i 1670 og 1671 processer med familien Marselis og brødrene de Lima, og efter sagen med Walckeling kom i 1673 en ny proces, denne gang med den tidligere ridefoged på Boller Clemens Sørensen, også en af Hannibal Sehesteds kreditorer.²²

Noter

1. C.O. Bøggild Andersen: Hannibal Sehested I, Kbh., 1946, 431f.
2. D. Mag. 3:1, 320ff.
3. P.W. Becker: Saml. t. Dk's Hist. II, Kbh., 1857, 169, 1.10.1666.
4. D.K.C 6. Sj. R. 1665-67, 1666 nr. 173, 20.10.1666.
5. Fynbo Ldstg's A. Skøde- og pt. prtk. III s. 35, 6.3.1667, jvf. Fy. Årb. 1982, 106ff.
6. D.K.C 7. Konc. og Indl. t. Sj. R. nr. 13 og 14, 2.4.1667, supplik, Kbh., 29.3.1667.
7. D.K.C 8. Sj. T. 1667 nr. 379, 26.6.1667.
8. Fynbo Ldstg's A. Skøde- og pt. prtk. IV s. 13, 16.10.1667.
9. Do s. 24-30, 27.5.1668.
10. D.K.C 8. Sj. T. 1668 nr. 167, 4.3.1668 og nr. 222 og 223, 18.3.1668.
11. Reg. 107. Højesteret Dombog 1672, s. 1037ff., dat. Kbh. 30.11.1668.
12. D.K.C 8. Sj. T. 1672 nr. 429, 3.7.1672.
13. Mil. rgnsk. III C 9. Dok. vedr. udg. t. militsens underhold, Malmø borgerskabs forstrækning t. adsk.
14. D.K.C 9. Konc. og indl. t. Sj. T. 1672 nr. 429, Kbh. 24.6.1672.
15. Knud Fabricius: Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige I, Kbh., 1955, 107f., 112, 127.
16. Fy. Årb. 1977, 37f., Åge Fasmer Blomberg: Odense Bys Historie. De magre år. Odense 1660-1700, Odense, 1980, 73, 160.
17. Fy. Årb. 1977, 52f.
18. D.K.C 8. Sj. T. 1671 nr. 287, Kbh., 26.3.1671.
19. Reg. 107. Højesteret Stævningstrtk. 1672 s. 282, 15.7.1672.
20. D.K.C 9. Kanc. og indl. t. Sj. T. 1672 nr. 429, supplik, 24.6.1672; D.K.C 8. Sj. T. 1672-74, s. 162 nr. 429, 3.7.1672.
21. Reg. 107. Højesteret Dombog 1672, s. 1036ff.
22. Fy. Årb. 1977, 51ff.